

Recensions bibliogràfiques

MEDALLÍSTICA

GIMENO, Javier (2020). “La exposición medallística de 1910 en Nueva York y la aportación española: Benlliure y Maura”, *Mariano Benlliure y Nueva York*, p. 111-129. Madrid: Centro de Estudios Europa Hispánica, Hispanic Society of America, Center for Spain in America.

El voluminós llibre *Mariano Benlliure y Nueva York*, dirigit per Lucrecia Enseñat i Leticia Azcue, publicat el gener de 2020 i presentat el 3 de febrer, ha escapat, podríem dir, al trasbals de la pandèmia de la COVID-19. La publicació està dedicada a l'obra de l'escultor Mariano Benlliure (València, 1862-Madrid, 1947) als Estats Units, conservada principalment a la ciutat de Nova York, a la col·lecció de la Hispanic Society of America (HSA). S'hi relaciona l'artista valencià amb els seus clients novaiorquesos: el magnat, col·leccionista i mecenes Henry G. Marquand (que presidí el Metropolitan Museum), l'empresari i amant de l'art Samuel C. Ward (que li encarregà d'esculpir el seu bust) i, sobretot, Archer M. Huntington, el seu principal benefactor durant el primer terç de segle XX i fundador de la HSA (que li encarregà una sèrie de retrats i altres obres per a la institució).

A part dels diferents capítols que tracten el panorama cultural novaiorquès durant el canvi del segle XIX al XX i la relació amb escultors espanyols de l'època, l'especialista Javier Gimeno hi presenta un apartat sobre l'Exposició Internacional de Medalles de 1910 que se celebrà a Nova York, origen del tracte directe entre Benlliure i Huntington.

En el seu capítol, hi rastreja fins al mínim detall de com l'American Numismatic Society (ANS) novaiorquesa organitzà aquella ambiciosa exposició, la primera d'aquestes característiques celebrada al continent americà. Gimeno exposa els motius d'aquesta iniciativa, des de la necessitat de presentar-hi l'art medallístic

internacional a publicar un catàleg de referència en llengua anglesa per estimular-ne el coneixement i l'interès. Nova York fa allò que ja feia anys que passava a Europa, i Gimeno n'exposa els precedents amb xifres i resultats: des l'èxit de la medalla de finals del segle XIX i la seva presència a les exposicions universals, fins a la creació de col·leccions, els principals autors nord-americans o els estudis sobre *Medallic Art*.

La participació a l'exposició novaïorquesa resultà nombrosa però desigual i, a banda de repassar els diferents països i autors participants, Gimeno destaca les novetats i els catàlegs editats, i ofereix una nova perspectiva en la persona de Huntington, interessat a quedar en l'anonimat però capaç de moure els fils perquè el projecte resultés un èxit. L'article desvela com aquest mecenes era un defensor fervorós del valor artístic de la medalla i com volgué fomentar-la als Estats Units. Resulta interessantíssim el detall de les actes de l'ANS, on Gimeno desgrana les seves frases, situant-lo com a promotor de l'exposició i figura clau, uns documents que li permeten descriure com es va gestar aquella mostra i les dificultats que va tenir.

Gimeno també aporta novetats amb l'estudi de la correspondència entre Huntington i el pintor William E. B. Starkweather, enviat a Europa per a estimular la participació. Aquest havia estat deixeble de Sorolla i es pensava que el contacte seria fructuós, malgrat que no va reeixir i, de fet, ni arribà a viatjar a Espanya. Gimeno traça tot el recorregut dels contactes i de com Sorolla acceptà ajudar, malgrat que acabà delegant en el seu amic i paísà Benlliure. Se centra en la participació espanyola, que es reduí a Benlliure (tres peces) i Bartolomé Maura, gravador i medallista de la FNMT (n'exposà nou). Gimeno detalla el fracàs d'una participació major i fa un interessant exercici comparatiu amb les exposicions medallístiques internacionals on la presència dels espanyols fou habitualment limitada i irregular. Entre les absències, l'autor esmenta les figures significatives del moment i recull l'epistolari de Sorolla a Huntington, on manifesta que dos possibles participants, Aniceto Marinas i Miquel Blay, "*tomaron miedo*" en considerar que no tenien cap obra a punt ni a l'alçada del certamen, així com les aportacions fallides d'Arturo Mélida i Joaquín Bilbao. També, Sorolla va fer una "*lista de buenos escultores medallistas de Cataluña*" que no fructificà i de la que Gimeno constata que els propis promotors observaren aquesta absència com una llacuna important.

L'autor recull el calendari, les presses d'una organització complexa (Gimeno apunta desorganitzada) i precipitada que explica el resultat final, del qual indica les xifres de visitants i el ressò de la crítica. L'article, el que millor documenta la participació espanyola a l'exposició novaïorquesa, inclou una bibliografia seleccionada.